

Slovencev vstregli in vrh vsega tudi romanskim narodom zaklad slovenskega jezika odprt držali.

Mislino tedaj, da se spleča ta naša misel.

V Kobaridu 23. septembra.

A. Ž.

„Slavjanski Jug.“

Že v zadnjem listu „Novic“ naznanjene zabavno-podučne knjige „Slavjanski Jug“ 3. in 4. zvezek pri naša v ličnej obliki a) v srbsko-hrvaškem jeziku: Slike i pjesmice s podobo; Kmet, roman po L. Mühlbachovej od Ljubice H....ove; Ivan Mažuranić, životopisna črta s podobo; Sreča v nesreči, izvorna pripoviest Ferde Babića; Zale od Igrane, junačka pjesma Grgura Urlić-Ivanovića. (Početak.) Goar, pjesan Vitezslava Halke od J. Riegera. (Nastavak). Eliški, pjeva Janko Rečićak I. II.; Vila, Puškinova pjesma od Žarkoljuba F.....vića; Što je zlato...., od Palmovića; Slobodi, od Milana; Pod starim gradom sisačkim, od Iv. kr. Kr.; Vojnik pri odlazku, narodna; Junak Janko, narodna; Moja danguba, narodna; Agun-pašunica, narodna; Pripjevalica, narodna; Slike iz jugoslavenskoga naroda, narodopisna crta III. i IV. s podobami slovenskih in dalmatinskih nošinj; Hercegovci i Hercegovina, narodo- i zemljepisna crta od B. Frana Marie Miličevića. (Početak); Panihuda, ruska pripoviest od J. R.; Potočnica, Justova humoreska od L. M—ća; Razgled po Jugoslaviji, putopisne crte od Gjüre Klarića s podobami: Ljubljana, rodna kuća Vodnikova, rodna kuća Prešernova, Trst, burzin trg v Trstu, Miramare, trg rimskoga stupa u Zadru, trg u Šibeniku, ribarski trg u Dubrovniku; Samuil Maširević, patriarh srbski, životopisna crta s podobo; Supruga nesretnika, pripoviest Marije pl. Roskovske; Junakov grob; Zimnjek večera; Prosjakinja, novela; Naprama lavu, lovacka crta; — v slovenskem jeziku: Lahkoumna Emica, izvirna vesela igra od Ljud. Tomšiča. (Konec); dr. Jak. Radoslav Razlag, življenjepis od L. M. s podobo; Zvezdicam od Irgolića; Spomin od Lj. T.; Primóla, izvirna novela, spisal Podplegaški.

Mi priporočujemo ta list našim bralcem, ker v resnici mnogo podučne in zabavne tvarine v svojih spisih priobčuje. Ker je zvezku cena le 50 kr., upamo tudi, da se bode število naročnikov pomnožilo kmalu. Naročuje se na ta list pri vredništvu „Slavjanskega Juga“ v Karlovcu.

Politične stvari.

Govor poslanca Hermana

v deželnem zboru štirskem proti adresi.

Po tem, kar smo ravnokar slišali in kakor pripoveduje adresa, bili bi svobodni, prav svobodni in srečni. Temu nasproti družega ne rečem kakor: Čem glasneje se svoboda obeta, tem bolj se proti njej greši. Jaz si bom dovolil, gospôda moja, pokazati Vam reči od celó nasprotne strani.

V avstrijski državi biva mnogo ljudstev. Ko so se različne dežele in ljudstva zaporedoma vladarski rodovini habsburški podvrgla, niso tega storila brez pogojev in pogodeb, ktere so zdaj njihove deželne pravice; tako so si zavarovali svoje individualitete in lastni život; vsa slava, vse blagostanje, vse spominske stavbe, vse rodoljubje z njegovimi velikimi čini, vsi sijajni spomini spadajo v avtonomno dobo teh dežel, in Avstrija je pri taki deželni zvezi — adresa bi rekla: pri taki „smeli državni snovi“ — srečno premagala največe nevihte in nevarnosti. Te dežele in ljudstva in tedaj tudi

država sama je jela pešati, ko je hotel vse pod eno odejo spraviti absolutizem, ki je vsegdar centralizator in v nobeni stroki človeške delavnosti ne trpi samostojnosti.

Centralizem in njegova slaboglasna sistema sta bila državo tako ob nič dela in vse človeško delovanje tako ustavila, da bo treba največega prizadevanja, združenja in približevanja, predno bomo mirno uživali dobrote omike in ustavnih pravic.

Nepreklicljiva oktoberska diploma priznava na zgodovinskem pravu stoječo individualiteto posamesnih kronovin in dežel, jim daje najširjo avtonomijo in stavi poroštvo za varnost in moč državo le v one pravne naprave, ktere enakomerno odgovarjajo zgodovinskemu pravu in djanskim različnostim med posamesnimi kronovinami in deželami, kakor tudi tirjam njihne nerazrušljive čvrste zveze. Gospôda moja, to bi bila ona „smela državna snov“, na ktero kaže adresa.

To oktobersko diplomo, ki je precej na tanko izrekala, kako bi morala biti Avstrija kot država osnovana, dela je ob moč centralizajoča, vsiljena, nepremeljiva februarska ustava, ktera je deželno avtonomijo skrčila in strogo deželne zadeve prepustila razsodbi državnega zbora, čegar po umetnih volilnih redih stvorena nemška večina ni priznala potreb družih narodov in jim ravno nasprotno ravnala.

Veliko veselje je bilo tedaj, kakor zdaj zarad decemberske ustave med nemško svojbino (coterie), ki je krmilo v roke dobila in čez žalost in proteste družih narodov ravno tako brezozirno in neusmiljeno na dnevni red prestopala, kakor zdaj. Kakor zdaj decemberska ustava, tako je bila tedaj februarska ustava rešiteljica in sreča, in le z mezincem se je dotakniti, bilo je toliko kakor razpad Avstrije, kakor zaničevanje postave. Tudi takrat je bilo „gorje zmaganim“ in siloma se je ustava izvrševala kakor zdaj; tudi februarsko ustavo so hoteli oživotvoriti z zapori, s časnikarstvom, ktero so stiskali, s silo, z razpuščenimi deželnimi zbori in posadnim stanjem, kakor zdaj hočejo oživotvoriti liberalno ero, in skladavec predstoječe adrese je, podpiran od deželnega zbora, takrat ogersko državno pravo ravno tako zanikoval ter kot ničlo in neveljavno izrekal, kakor zanikava dandanas česko državno pravo. Ravno to nam daje upanje, da bo skladavec nekaj tudi še priznal česko pravo.

Gospod poročevalec je govoril o strohnelem državnem pravu českim: jaz si bom dovolil pokazati Vam samo en izgled: Gospôda moja, za dobro pravo Avgustenburžana ste, dasiravno ima Nemčija že več knezov kakor celi svet (smeh), preiskavali stare arhive in nabirali adrese; dobro državno pravo česko pa Vam je strohnelo!

Gospôda moja, takrat ste tudi dvalizem imenovali smelo državno snov, kakor imenujete dandanes federalizem. Toliko časa je upila advokatovsko-birokratična ustavna stranka v državnem zboru: „Avstrija smo mi“, dokler so jej Magjari v lasé skočili; ona se je vdala češ: „Ako ne moremo gospodariti po vsej Avstriji, gospodujmo vsaj v eni polovici!“ To je pa, se je upilo, le pomirje z Ogersko; le z Ogersko.

Za očetom nemogočega februarskega patenta pa je prišel mož, ki si je zapisal na svojo zastavo pomirje z vsemi narodi, ki je pot odprl do porazumljenja in prepustil pomirje z Ogersko ravnopravni sodbi družih narodov.

Gospôda moja, zastonj je bilo, da je bil septemberski manifest zarad svojih nravnih načel splošno pomirljiv (ugovarjanje), da je manifest zaupanje v Avstrijo na novo zbudil, da ga je velika večina avstrijskih narodov zadovoljna sprejela. (Živo pogovarjanje.) Da! (Sme.)